

April 19, 2026

Malesela Thema
Lesaneng Community Development Forum
389 Phase 2, Sterrkwater Ga-Pila
Mokopane 0602
South Africa

Morena Thema,

Re nyaka go thoma ka go leboga wena le baemedi ba Ga-Pila bao ba bilego le seabe ka tlhagišong ya sengwalwa go IRMA ka la 15 December 2025, ba hlagiša dipelaelo tše di amanago le tlhakišo ye e ikemetšego ya moepo wa Mogalakwena (Ref: IRMA2025010). Re tšea ditshwaotshwao tša gago ka šedi gomme re di diriša go tliša maitapišo a rena ao a tšwelago pele a go maatlafatša tshepedišo.

Tshepedišo ya Tharollo ya Mathata ya IRMA e hlametšwe go kwešiša mathata ao a tlišitšwego go IRMA le go a rarolla ka tsela ye e šomago gabotse, ya maikarabelo le ye e lokilego. Tlhagišo ya mohlakanelwa legatong la setšhaba sa Ga-Pila e tšweleditše ditaba tše bohlokwa ka mokgwa wa IRMA wa go fihlelela bakgathatema le pego ya tlhagišo ka boyona; le ka dipelaelo tše di tšwelago pele tša phethagatšo ya leago le tikologo ya khamphani ya meepo go akaretšwa go thuthupa, lerole le tšhilafatšo ya meetse, gammogo le ditaba tše di amanago le bodulo bja nako ye e fetilego. Ka lebaka la bophara bja ditaba tše di tšweleditšwego, re abelana tlhagišo ya gago le ERM CVS, feme ya tlhagišo yeo e dirilego tlhagišo ye e ikemetšego ya mekgatlo wa boraro ka Mogalakwena, le Valterra Platinum, mong wa bjale le mošomiši wa moepo. Go ya ka Lenaneo la rena la Tharollo ya Mathata, ERM CVS le Valterra Platinum di tla fana ka dikarabo tša tšona.

Mo go se se latelago, re hlaloša magato ao Bongwaledi bja IRMA bo tlogo a tšea go arabela dintlha tše bohlokwa tšeo o di hlagišitšego ka ge di amana le maitekelo a IRMA a go fihlelela bakgathatema ba IRMA, Maemo a IRMA, le melawana le ditshepedišo tšeo di laolago tshepedišo ya netefatšo.

1. Tsebišo ya IRMA, ka morago ga ge pego ya tlhahlobo e phatlaladitšwe

O nepile go hlagiša pelaelo ye. Tshepedišo ya mošomo wa hlagiša tlhahlofo ya IRMA kua Mogalakwena e be e se a tlala seatla.

Re a tseba gore le ge IRMA e tliša ponagatšo ye e sego ya ka ya bonwa go mešomo ye ya meepo, le netefatšo ye e ikemetšego ya seo se diregago mo mafelong a, bontši bja maloko a setšhaba le bašomi ga ba tsebe gore IRMA ke eng gomme ga ba tsebe ge eba go na le mohola wa go kgatha tema. Ge go kgonega, IRMA e šoma go thekga ditherišano tša bakgathatema ka go ikgokaganya thwii le bakgathatema ka pela go bakgathatema bao ba amegago.

Tirišano ya ka pela gape e dumelela IRMA go fana ka thekgo ye e šomago gabotse go bahlakiši ge ba beakanya mediro ya bona ya ka lefelong leo, go akaretšwa go hlaola mapheko a go kgatha tema ao bakgathatema ba bangwe goba beng ba ditokelo ba ka lebanego le ona, le ao a ka nyakago dipheetošo go tshepedišo ya tlhakišo ka boyona. Go fa mohlala, ka 2025 re kgonne go beeletša ka pela ka Indonesia, Bosnia, Argentina, Chile, Peru le Democratic Republic of Congo. Re nyaka methopo ye e oketsegilego ya go dira tše ntši le go nyaka methopo ya dinetweke tša dihlopha tša setšhaba, mekgatlo ye e sego ya mmušo le mekgatlo ya bašomi go dira dikgokagano tša bona pele ga tlhakišo ka tikologong ya bona.

Go tlaleletša se, re šetše re dirile dikaonafatšo tše mmalwa go araba dikarabo tšeo o re filego tšona. Bjale re tšweletša leano la ngwaga ka ngwaga leo le hlalošago mokgwa wa rena wa go maatlafatša dikamano le ditšhaba le go netefatša gore methopo e bewa pele ka boomo go kgatha tema. Se se ra gore go na le kgonagalo ye kaone ya go ba gona mo nageng pele le ka morago ga dinyakišišo. Bjale re tsenya tirišong mokgwa wo ka mafolofolo ka go hlakiša, moo tlhakišo e dirwago, gomme maikutlo a gago a thuša go maatlafatša mošomo wo. Ge re tšwela pele go tsenya tirišong leano le, re rata go tšea sebaka se moragonyana mo ngwageng wo go abelana ka dipoelo tša mošomo wo, go akaretšwa kgatelopele ye e dirilwego le ditlhohlo tše di lebanego le tšona, gore re kgone go tšwela pele go kaonafatša le go abelana kgatelopele.

Re ikemišeditše go dira gore setšhaba le bašomi ba kgone go fihlelela dinyakišišo ka moka tša IRMA e sale nako. Re nyaka gape go kwešiša gore ke ka lebaka la eng se se le bohlokwa go feta boleng bja tshepedišo: ge dipoelo tša tlhakišo di sa bonwe bjalo ka tše di tshephagalago ke ditšhaba le bašomi bao ba amegago thwii, di fana ka boleng bjo bo fokoditšwego go meepo, babeeletši le dikhamphani tša go reka ka go swana..

2. Go hlokeega ga kamego ya setšhaba ka ga dikhwetšo tša pegu ya bahlahlufi ya mathomo

O nepile gore tshepedišo ya bjale ya tiišetšo ya IRMA ga e fane ka tshekatsheko ya setšhaba goba ya bašomi ya diphetso pele ga go phatlalatšwa ga dipego tša tlhakišo.

Nepišo ya rena ye kgolo ke go maatlafatša phihlelelo ya setšhaba le bašomi pele ga ge tlhakišo e thoma—go aga tshepo, go fokotša mapheko go bakgathatema ba bohlokwa le bao ba nago le ditokelo, le go netefatša gore bahlakiši ba kwa thwii go tšwa go bao ba lego maamong a maleba go bolela ka phethagatšo ya saete. Se se tla thuša go netefatša gore dipoelo tša tlhakišo di tiile ebile di a tshephagala.

Godimo ga go fihlelela setšhaba le bašomi, re nyakišiša gape diphetogo tše di šomago go oketša ponagatšo mabapi le seo se diregago ka morago ga ge leloko la setšhaba goba mošomi a kgatha tema dipoledišanong tša tlhakišo..

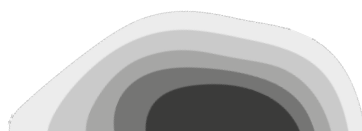
Re nyaka gape golemoša gore re fa mafelo sebaka sa go šoma ka mafokodi ao a bonwego ka tlhakišong pele ga ge pegu e phatlalatšwa. Se se feletša ka go diega ga pegu ye e phatlaladitšwego, yeo e bilego mothopo wa diphošo go tšwa go bakgathatema ba go fapafapana, go akaretšwa maloko a setšhaba le bareki. Re šoma go hloma ponagatšo ye kaone mo kgatong ye gore bakgathatema bao ba nago le kgahlego ba kgone go ithuta ka botlalo ka ga mafelo ao a lebeletšwego go tšea magato a tokišo le go kgopela lefelo go hwetša tshedimošo ye nngwe goba go kgatha tema, ge go nyakega.

Ngongorego ya gago (le magato ao a tšerwego ke moepo go rarolla dipelaelo) ke tshedimošo yeo bahlagiši ba tla e ela hloko ka tlhagišo ye e latelago. Mo Mogalakwena, tlhahlobo ya tlhahlo e beakanyeditšwe go swarwa ngwaga wo wa 2026. Bahlagiši ba tla ikgokaganya pele ga tlhagišo ya tlhahlobo go beakanya nako ya go boledišana le bakgathatema bao ba nago le kgahlego, go akaretšwa le wena.

3. Mapheko a mokgwa wa tlhakišo

Re kgopetše ERM CVS go fana ka pegu ye e itšego ya mokgwa wo ba o šomišago go rarolla ka moo ba ka šomišago bakgathatema go kgatha tema ka tlhakišong ye. Ka kakaretšo, re lemoga asymmetry ye bohlokwa ka mokgwa wa bjale wa IRMA: le ge dipoledišano tša bašomi di latela mokgwa wo o nepagetšego le wo o beakantšwego go ya ka palomoka ya palo ya bašomi mo lefelong le lengwe, dipoledišano tša setšhaba le bakgathatema ga se tša holega go mokgwa wo o lekanago goba dišupo tše di sa fetogego. Ye ke tlhalelo ye e tsebjago yeo re šomago ka mafolofolo go e rarolla.

Mo lebakeng le, bakeng sa tlhakišo ka maamong a raraganego a leago goba a sepolotiki—go swana le Mogalakwena—re hloheletša dihlopha tša tlhakišo go netefatša gore di na le phihlelelo go ditsebi tša selegae tšeo di ka eletšago ka ga maemo a sepolotiki a selegae le go tsebiša bobedi diphetso tša ka moo di ka hlaolago motheo wa baemedi ba batho go peakanyo ya go fihlelela bakgathatema ba bangwe. Re ikemišeditše go kaonafatša dinyakwa tša rena tša peakanyo ya tlhakišo.

4. Mellwane ya ka fao tlhahlobo e rarollotšego ditlamorago tše di amanago le khudušo ya nakong ye e fetilego

Re lemoga gore bodulo bja nako ye e fetilego le tsošološo ya maphelo ke ye nngwe ya ditlhobaboroko tše kgolo go setšhaba sa Ga-Pila.

Re rata go tšea sebaka se go hlaloša ka moo ditiro tša bodulo di lekodišwago ka gona ka tshepedišong ya IRMA. Ka fase ga molawana wa bjale, ditiro tša bodulo gape di lekolwa ka go fapana go ya ka gore ditiro tša bodulo di phethilwe neng.

Mediro ya bodulo lefsa yeo e phethilwego magareng ga 30 Aprele 2006 le Juni 2018 e lekolwa go ya ka palo ye nnyane ya dinyakwa tša IRMA, pontšho ya seo se bego se tšewa bjalo ka mokgwa wo mokaone ka nako yeo, le kgonagalo ya gore go na le mafokodi a tshedimošo a ditiro tše di dirilwego pele ga 2006 (go feta mengwaga ye 20 ye e fetilego).

Mabaka a go hudušwa ao a phethilwego ka morago ga 2018 e lekolwa go ya ka kgaolo ka moka. Bakeng sa Mogalakwena, magato a peleng a bodulo a ahlaahlwa ka phetolelong ya bona ya kgaolo ya 2.4, yeo e bitšwago 2.4A, gomme ditiro tša bodulo bja moragorago di ahlaahlwa bjalo ka 2.4B. Mešomo ya bodulo lefsa yeo e phethilwego pele ga 30 Juni 2006 ga e lekolwe go ya ka kgaolo ya bodulo lefsa ya IRMA.

Le ge go le bjalo, go bohlokwa go lemoga gore ditlamorago tša bodulo bja nako ye e fetilego ga di hloke thušo go ya ka selekano sa IRMA: di dula di le bohlokwa ebile di ka lekolwa ka fase ga dikgaolo tše dingwe, kudukudu tšeo di šomago ka tlhokomelo ya ditokelo tša botho (Kgaolo 1.3) le phihlelelo ya tshedimošo le mekgwa ya dingongorego (Kgaolo 1.4).

Ka tlhagišong ya Mogalakwena, lefelo le ile la lekolwa go ya ka bodulo bja kgale (seo se bitšwago bodulo bja kgale bja Mothlotlo, bjo bo akaretšago go hudušwa ga Ga-Pila); le go ya ka bodulo bja bjale, bjo bo akaretšago kgato ye mpsha ya Mothlotlo ya Kgale, gammogo le mediro ye mefa ya bodulo ka Skimming le Leruleng.

Mafelelong, tlhagišo e hweditše mafokodi a mmalwa a bohlokwa goba mafokodi mo medirong yeo (re go šupa go matlakala a 96 – 114). Bahlahlobi ba hweditše gore bodulo bjo bo dirilwe ka ntle le ditsebi tše di ineetšego goba melaotshepetšo ye e hlalošitšwego gabotse, le gore le ge e le gore Leanotiro la Bodulo bja Lefsa le thomilwe, ga se la bewa ka fase goba la šomišwa ka mafolofolo go hlaha tiragatšo. Tshepedišo ya peakanyo ya mathomo le yona e paletšwe ke go lekola ditlamorago tša basadi, go rarolla fela dihlopha tše di lego kotsing ka kakaretšo.

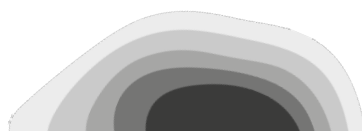
Bahlahlobi gape ba hweditše gore Tshekatsheko ye e Ikemetšego ya Bodulo ya 2019 (IRR, yeo gape e bitšwago 2018 Mogalakwena Resettlement Review Report) e phethilwe ka 2018 gomme ya hlaola mafokodi a dipelo, go akaretšwa le go hwetša gore pušetšo le dikgetho tša pušetšo ya maphelo tšeo di fiwago maloko a setšhaba ao a amegilego di be di sa lekane go lekana le ditshenyegelo tša legato ka botlalo (p.127, 2.4.5.2). ERM CVS gape e hweditše gore pego ya IRR ga se ya utollwa go bakgathatema bao ba amegago (p.112, 2.4.7.3.iv)—selo seo re tla kgopelago Valterra go go tsebiša.

Ka 2019, go thomile leano la lebaka le letelele la go lokiša dipeakanyo. Se se tšwela pele. Bahlakiši ba bega gore tlhako ya tokišo ya tokišo, yeo e akaretšago ditokelo tša lebaka la magareng go ya go letelele go akaretšwa kabo ya meetse, mananeokgoparara a tlhwekišo le tsošološo ya go iphediša, e ka fase ga tlhabollo (p.110). Se se ka go thuša go rarolla mathata ao a sa šaletšego.

5. Phihlelelo ya sebopego sa pego ya tlhakišo

Re tšea matshwenyego a lena mabapi le phihlelelo ya pego ya tlhagišo. IRMA e tšere maikarabelo a go kgokaganya phetolelo ya dipego tša tlhakišo le ditlabakelo tše di amanago le tšona, eupša re mo tshepedišong ya go fetišetša maikarabelo a thwii go difeme tša tlhakišo ka lebaka la gore diteng tša pego le go nepagala ga phetolelo mafelelong ke maikarabelo a bona.

Re lekile gape sebopego se sefsa sa kakaretšo ya tlhakišo bjalo ka karolo ya pego ya tlhakišo, gammogo le dikakaretšo tša kgaolo ye nngwe le ye nngwe. Re amogetše dikarabo tše di kgahlišago go tšwa go mekgatlo ya setšhaba mabapi le diphetogo tše. Re tla tšwela pele go tsenya tirišong dikaonafatšo tša go swana le dashboard ya titšithale, yeo e ka kgontšhago bakgathatema go sepela gabonolo go dikgaolo tše bohlokwa le go bona, go taonelouta goba go abelana dipelo gabonolo. O ka bona gore se se bonagala bjang ka pego ya [tlhagišo ya Eramet](#) yeo e lokollotšwego mathomong a ngwaga wo. Re tla tšwela pele go aga godimo ga dikaonafatšo tše, go akaretšwa go hlama

difomete tša dipego tše di fihlelelwago kudu go thekga kwešišo ye e tseneletšego ya dipoelo tša tlhakišo.

6. Dikgato tše di latelago: Go arabela dingongorego tša lena le go kaonafatša ditshepedišo tša IRMA go kaonafatša ditšhaba tša tikologo tše di amilwego ke meepo

Tše di latelago ke dikgato tše bohlokwa tše IRMA e di tšeago go arabela dipelaelo tše o di hlagišitšego:

- Re beile kakaretšo ya ngongorego ya gago wepsaeteng ya IRMA, ka fao ge o rata go abelana le ba bangwe kakaretšo ya dipelaelo tše o nago le tšona ka lefelo le la moepo, le ka fao tiragatšo moo e hlalošitšwego ka gona, o ka fa ba bangwe kgokagano ya go bala pono ya gago ka ga tshepedišo ya lefelo le.
- Re kgopetše ERM CVS, bahlakiši bao ba dirilego tlhakišo ye, go fana ka karabo ye e ngwadilwego go dipelaelo tša gago (tše o di tla bewago wepsaeteng ya IRMA).
- Bahlahlobi ba tla kopanya dipelaelo tša lena le mebono ya lena ka peakanyo ya bona gore ge ba etela lefelo la tlhahlobo ye e latelago dikgopolo tša gago di tsebiša mošomo wa bona, go akaretšwa le ka moo ba šomago ka gona le ditšhaba tše di angwago ke wepsaete ye.
- Re ile ra kgopela Valterra gore a arabe. Re hlohleletša khamphani go tsenela dipoledišano tše dingwe le wena thwii le pele ga tlhahlobo ya IRMA ya ka moso, ka kholofelo ya gore poledišano ye magareng ga lena e tla thuša go rarolla mathata a le go kaonafatša maitemogelo a batho bao ba dulago kgauswi le websaete ye.

Pheto

Boikarabelo bja IRMA go ditšhaba tše di amilwego ke meepo, bašomi le mekgatlo ya setšhaba ke motheo woo go wona go tshepagalago ga tshepedišo ya rena ya Maemo le netefatšo e theilwego godimo ga yona, le mothopo wo mogolo wa mohola woo dikhamphani, babeeletši le dikhamphani tša go reka di di hwetšago ka go kgatha tema ka tshepedišong ya IRMA. Ge boleng bja ditshepedišo tša rena bo sa hlole tshepo ya nnete go bao ba angwago kudu ke mešomo ya meepo, mohola woo o fokotšega go mang le mang.

Re holofela gore lengwalo le le rarollotše ye nngwe le ye nngwe ya dipelaelo tše o di hlagišitšego le go go fa kwešišo ye botse ya ka moo re tla šomago go kaonafatša ditshepedišo tša rena go thekga setšhaba sa gago bokaone go šomiša tlhakišo ya IRMA bjalo ka mothopo wa tshedimošo le sedirišwa sa go ikgokaganya thwii le khamphani ya meepo go hlaola dikaonafatšo. Ge e le gore go na le dipotšišo tše re sa di arabego ka tshwanelo, ka kgopelo o se dikadike go ikgokaganya le rena thwii.

O na le tokelo ya go oketša taba ye ka gare ga Tshepedišo ya Tharollo ya Mathata a IRMA go kgopela šedi ye nngwe ka ga ditaba tše ge o bona gore seo se a swanela. Re tloga re leboga nako le boikgafo bjo bo tsentšwego ke setšhaba sa gago mo tlhagišong ye. Ke mohuta wo wa dikarabo tše bohlokwa tše di kgontšhago IRMA go kaonafatša, gomme re holofela gore o tla bona mo karabong ya rena boikgafo bja nnete bja go dira gore tshepedišo ye e be le maikarabelo le go ba le mohola go wena.

Re a leboga,

Aimee Boulanger

Executive Director

